

Büyük Taarruz Öncesinde Bir Dezenformasyon Başarısı: ‘Deli’ Halit Bey’in 19. ve 20. Tümenleri

A Disinformation Success before the Great Offensive:
19th and 20th Divisions of ‘Deli’ Halit Bey

*Selim ERDOĞAN**

Öz

Sakarya Meydan Muharebesi ile Büyük Taarruz arasında geçen 11 aylık sürede her iki tarafın da birbirine yönelik istihbarat faaliyetleri artmıştır. Yunanların ve İngilizlerin istihbarî çalışmaları daha çok siyasi boyutta gerçekleşmiş, Türk ordusuna ilişkin önemli, stratejik bilgilere ulaşamamışlardır. Bununla birlikte, Türk ordusu da taarruz stratejisinin gerektirdiği sayısal üstünlüğü sağlamak için planlı ve uzun vadeli dezenformasyon faaliyetleri yürütmüş, kesin sonuçlu muharebe kesiminde Yunanların güçlü ihtiyat tümenleri toplamasını engellemiştir. 100 yıldır dikkatlerden kaçan, ‘Deli’ Halit Bey komutasındaki Kocaeli Grubu üzerinden yürütülen sistemli dezenformasyon faaliyeti sonuca katkısı açısından en önemli olanlarından.

Anahtar Kelimeler: Milli Mücadele, İstihbarat, Dezenformasyon, ‘Deli’ Halit Bey, Kocaeli Grubu

Abstract

During the eleven months between the Sakarya Pitched Battle and the Great Offensive, the intelligence activities of both sides against each other increased. Activities of the allies took place mostly on a political scale, and they could not reach important and strategic

* Dr. Mühendis, Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Park Müdürlüğü. E-posta: murettep1@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-6834-9378.

Geliş Tarihi/Received: 16.04.2020
Kabul Tarihi/Accepted: 27.05.2020

information about the Turkish army. On the other hand, the Turkish army also carried out planned and long-term disinformation activities in order to achieve the numerical superiority required by the offensive strategy. Thus they aimed to prevent the Greeks from collecting their reserve divisions in the section of decisive battle. The systematic disinformation carried out through the Kocaeli Group under the command of “Deli” Halit Bey is one of the most important of such activities in terms of direct contribution to the result.

Keywords: National Struggle, Intelligence, Disinformation, ‘Deli’ Halit Bey, Kocaeli Group

Giriş

Milli Mücadele’de cephe ötesindeki istihbarat faaliyetlerinin cephedeki muharebelerin sonuçları üzerine doğrudan etkisi tartışmalı bir konudur. Zaman zaman gündeme gelen İngilizlerin Black Jumbo ya da Türk ajanı Yüzbaşı ‘Gavur’ Mümin örneklerinde olduğu gibi, tarafların gizli arşiv dosyaları açılmadıkça, ayrıntıların bilinmesi de olanaklı değildir. Tarafların birbirlerinin karargâhlarına kadar sızıp sızmadığı konusu da kolayca açıklığa kavuşturulabilecek bir husus değildir. 1922 yılı baharında Yunan ve İngiliz istihbarat belgelerinde geçen, yaklaşık yüz yıldır gözlerden kaçmış bir ayrıntı “Milli Mücadele’de İstihbarat” konusuna yeni bir bakış açısı getirecek niteliktedir.

1. Batı Cephesi’nde İstihbarat Faaliyetlerine Dair Genel Durum

Millî Mücadele boyunca, Batı Cephesi’nde karşı karşıya gelen Türk, Yunan ve İngiliz güçlerinin yürüttüğü istihbarat faaliyetleri, yöntem ve kapsam bakımından farklılıklar göstermektedir. Eldeki bulgular doğrultusunda Yunanların askerî istihbarat açısından çoğunlukla muharebe sahalarına yakın köylerde yaşayanlardan yararlanmaya çalıştığı, zaman zaman İngiliz kaynaklarınca da desteklendikleri söylenebilir. Erişime açık arşiv belgeleri, Yunanların Türk savunma/taarruz stratejilerinin oluşturulduğu üst komuta kademelerine sızma konusunda başarılı olamadığını da ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Yunanları ellerinden geldiğince

destekleyen İngilizlerin de sürekli ve sağlıklı bir askerî istihbarat akışına sahip olduklarını söylemek güçtür. Savaş Bakanı’nın 29 Ağustos 1921 tarihinde kabineye sunduğu rapor, bu duruma örnek olarak verilebilir.

Sir Laming W. Evans, raporunda Kütahya-Eskişehir Muharebeleri öncesinde Batı Cephesi Komutanlığı’nın savaşa girebilecek 19 piyade ve 4 süvari tümenine sahip olduğunu yazmaktadır. Aynı raporda Türk 10. Grup birliklerinin güneydeki Yunan iletişim ve lojistik noktalarını tehdit ettiği gibi bilgilere de yer verilmektedir¹. Oysa Batı Cephesi Komutanlığı’nın Kütahya-Eskişehir Muharebeleri öncesi toplayabildiği bütün kuvvet 16 piyade, 3 süvari tümeni ve 1 süvari tugayından ibarettir. O sırada Büyük Millet Meclisi ordularının Batı, Doğu, Merkez ve El Cezire cephelerindeki toplam kuvvesi 20 piyade, 4 süvari tümeni ve 1 süvari tugaydır. Raporunda yer alan “Güney Cephesi” ve “Kuzey Cephesi” ifadeleri ise, raporun kaleme alındığı tarihten yaklaşık üç ay önce geçerliliğini yitirmiş, her iki cephe komutanlığı Batı Cephesi adı altında birleştirilmiştir. Güneyde Yunan lojistik ve iletişim hatlarını tehdit edenler ise Mürettep ve 6^{ncı} Tümenlerdir. Bu iki tümen müstakil, herhangi bir gruba bağlı olmayan kıtalar olduğu gibi, aslında Batı Cephesi kuruluşunda hiçbir zaman 10. Grup adında bir yapı da olmamıştır².

Doğru istihbarat olarak kıymetlendirdikleri bu yanlış bilgilerin yanı sıra, Yunan ve İngiliz istihbarat birimlerinin başarılı operasyonları da vardır. Sakarya Meydan Muharebesi sonrasında, General Harrington’ın İngiltere Savaş Bakanlığı’na gönderdiği gizli rapor bunun güzel bir örneğidir. Rapora göre İşgal Komutanlığı en iyi ajanını Ankara’ya göndermiş, bu ajan da 26 Kasım 1921 tarihli bir Genelkurmay haritasındaki bilgileri İstanbul’a ulaştırmayı başarmıştır³.

¹ CAB 24-127-68: İngiltere Savaş Bakanlığı’nın kabineye sunduğu rapor, 29.08.1921.

² *Türk İstiklal Harbi, Kütahya Eskişehir Muharebeleri (15 Mayıs 1921-25 Temmuz 1921)*, c. 2, Batı Cephesi 4. Kısım, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Başkanlığı, Ankara 1973, s. 44-52; Selim Erdoğan, *Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez*, Kronik Yayınevi, İstanbul 2020, s. 57-58.

³ Salahi R. Sonyel, *Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi’nin Türkiye’deki Faaliyetleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013, s. 220-221; FO 371-6357-E 13870, General Harrington’dan İngiltere Savaş Bakanlığı’na gizli rapor,

General Harrington'ın raporda Türk birliklerinin yerleşimine ilişkin özetlediği bilgiler eksiksiz şekilde doğrudur. Ancak istihbaratın muhtevası tümenlerin konumlarıyla sınırlıdır. Ordunun ateş gücüne, intikal planlarına, lojistik unsurlara dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Buradan, İngiliz ajanın elde edebildiği tek bilginin bir hâlihazır haritası olduğu anlaşılmaktadır. Muharebelere doğrudan etkisi olmasa ve kısıtlı bilgi içerse de, başarıyla elde edilmiş istihbarat olarak değerlendirilebilir.

Bir başka başarılı anlık istihbarat örneği de yine Kütahya-Eskişehir Muharebeleri sırasında General Papoulas'ın verdiği bir *ordu emrinde*⁴ gizlidir. Yunan tümenleri, Kütahya güneyinde cephenin yarılmasıyla Eskişehir-Seyitgazi hattına çekilmeye çalışan Türk ordusunu takip etmektedir ve en hassas durum Miralay Kemalettin Sami (Gökçen) Bey'in 4^{üncü} Grubu'nun ricatında yaşanmaktadır. Çekiliş, bozguna dönüşmeden tümenlerini toparlanabilecekleri bir hatta çekmeye çalışan Kemalettin Sami Bey dışında, aldığı cephe emrinin içeriğine sadece Mustafa Kemal, Fevzi ve İsmet Paşalar vâkıftır. Birkaç saat sonra General Papoulas'ın tümenlerine gönderdiği harekât emri neredeyse birebir Kemalettin Sami Bey'in aldığı *cephe emriyle* örtüşmektedir: “*Türklerin 3^{üncü}, 4^{üncü}, 7^{inci}, 23^{üncü} Piyade ve 5^{inci} Kafkas Ttümenleri 17/18 Temmuz gecesini Lütfiye'den geçerek Eskişehir'e doğru çekilmektedir ve çekilmeye devam ederek Sultandağı-Çilehane Dağı hattını tutup bu kesimi savunacaktır. Bu nedenle 2. Kolordu derhal en kısa yoldan Seyitgazi'ye ilerleyecektir.*”⁵. Birlik isimleri ve ilerleme yönleri herhangi bir Türk esirden de öğrenilmiş olabilir. Ancak bu birliklerin oraya çekilme amacının ve savunacakları hattın net konumunun bilinmesi sadece *cephe emrinin* iletilmesi sırasında ele geçirilmesiyle mümkündür. Bu anlık istihbarat büyük olasılıkla Eskişehir-Ankara arasındaki telgraf hattına girilerek elde edilmiş

15.12.1921.

⁴ “Ordu emri”, Ordu Komutanlığı'ndan kolordulara/tümenlere gönderilen emirdir. Benzer şekilde Batı Cephesi Komutanlığı'ndan ordu ve/veya kolordu komutanlıklarına gönderilen emirler de “cephe emri” olarak adlandırılır.

⁵ *Türk İstiklal Harbi*, c. 2, 4. Kısım, s. 370-372.

olmalıdır⁶.

İstanbul’dan Londra’ya giden İngiliz İstihbarat Servisi raporlarına bakıldığında, daha çok Ankara odaklı siyasi gelişmelerle ilgili oldukları görülür. Özellikle BMM gizli oturumlarının zabıtları, önem derecesine ve önceliğine göre, İngiliz İşgal Komiserliği tarafından hükümete rapor edilmektedir. Ekim 1921-Eylül 1922 arasındaki 11 aylık dönemde İngiliz Haberalma Servisi’nin İstanbul kolunca en az 17 rapor tanzim edilerek İşgal Komiserliği’ne iletilmiştir. Bu raporlarda BMM gizli celselerinde ele alınan Sovyet Rusya’yla, Fransa’yla, İngiltere’yle ilişkiler, mali durum, dış yardımlar gibi konular, Enver Paşa’nın ve eski İttihatçıların faaliyetleri, Anadolu’daki etnik yapıyla ilgili değerlendirmeler ayrıntılı şekilde yer almaktadır. Mustafa Kemal Paşa’nın aldığı destek ve karşısındaki muhalefet konularının üzerinde ise hassasiyetle durulduğu görülmektedir⁷. Buna karşın askerî duruma dair düzenli, sistematik değerlendirme içeren istihbarat akışı için yoktur denilebilir. Yapılan arşiv incelemelerinde muharebelerin seyrine doğrudan etki edebilecek, stratejik karar ve harekât planlarına ilişkin bilgiler içeren herhangi bir istihbarat raporuna rastlanmamıştır. Bulgular İngiliz ve Yunan istihbarat faaliyetleri sonucunda ancak bazı münferit, taktik uygulamalara ilişkin bilgiler elde edilebildiğini göstermektedir. Buradan İngilizlerin kapalı BMM oturumlarından dahi haberdar olmalarını sağlayan mebus(lar) enterne ettikleri, ancak stratejik istihbarata ulaşmalarını sağlayacak şekilde karargâhlara sızamadıkları anlaşılmaktadır.

Aslında İngilizler Mondros Mütarekesi sonrasında İstanbul ve Anadolu’da sistematik bir haber alma ağı kurmuş, MI1c⁸ ajanları Milli Mücadele’nin ilk evrelerine ilişkin gelişmeleri düzenli şekilde İşgal Komiserliği’ne iletmışlerdir. Ancak 16 Mart 1920’de İstanbul’un resmen işgaliyle birlikte her şey değişmiş, Albay Rawlinson ve İngiliz

⁶ Selim Erdoğan, *Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez*, s. 98.

⁷ Bilal N. Şimşir, *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 4 (Ekim 1921- Ekim 1922), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 38, 52, 79, 130, 183, 186, 210, 218, 225, 226, 231, 241, 259, 281, 287, 348, 364.

⁸ MI1c: Daha sonra adı SIS- Secret Intelligence Service (Gizli Haberalma Servisi) olacak olan askerî istihbarat birimi.

subaylarının tutuklanmasıyla başlayan süreçte İngilizlerin Ankara Hükümeti'nin egemenlik bölgesinde saha ajanı kalmamıştır. Bu aşamadan sonra ise devreye teknoloji girmiş ve İngilizler telsiz/telgraf iletişimlerini dinleyerek istihbarat elde etmeye çalışmışlardır. İstanbul'da sadrazam da dâhil tüm devlet birimleriyle birlikte, Ankara'nın şifreli telgraf yazışmaları da etkili şekilde takip edilmiştir. Ancak Mustafa Kemal Paşa'nın 1920 Mayıs'ının sonlarında bu durumu fark ettiği yine bir İngiliz istihbarat raporundan anlaşılmaktadır: *“Mustafa Kemal tüm telgrafçıların görevlerini vicdanlı şekilde yapmalarını, düşman altınlarının teşvikiyle milletin mahvolmasına yol açabilecek eylemlere girişmenin ölümle cezalandırılacağını hatırlattı.”*⁹.

Birinci İnönü Muharebesi'yle başlayan Yunan 1921 İleri Harekâtı boyunca MI1c ofisinin yürüttüğü dinleme faaliyetlerinde BCCS'dan¹⁰ da destek aldığı bilinmektedir. Buna rağmen Teşkilat-ı Mahsusa geleneğine; Makedonya, Trablusgarp, Kafkasya tecrübelerine sahip Türk ordusu istihbarata karşı koyma reflekslerini de hızla geliştirmiş ve askerî faaliyetlerini düşmandan gizlemeyi büyük ölçüde başarmıştır. Kütahya-Eskişehir Muharebeleri öncesinde, İngiliz Savaş Bakanlığı'nın kabineye sunduğu 6 Temmuz 1921 tarihli rapordan da anlaşılacağı üzere, Yunan Küçük Asya Ordusu en küçük ayrıntısına kadar bilinmektedir. Oysa aynı rapor göstermektedir ki, İngiliz askerî haber alma birimleri Türk ordusunun yapısı, gücü ve yayılımı konusunda gerçek bilgiye sahip değildir¹¹. Zaten bu yüzden Mustafa Kemal Paşa'nın “doğuya doğru dövüşerek çekilmek, düşmanı ikmal/lojistik üslerinden uzaklaştırıp bozkırda eritmek” şeklinde özetlenebilecek olan savunma stratejisine müdahale edememiş, Yunanların bu tuzağa düşüşünü izlemek zorunda kalmışlardır.

⁹ Alexander Lyon Macfie, “British Intelligence and Turkish National Movement 1919-1922”, *Middle Eastern Studies*, Sayı 37, c. 1, Londra 2001, s. 1-16.

¹⁰ BCCS: British Code and Cypher School (İngiliz Kod ve Şifre Okulu). Günümüz GCHQ (Government Communications Headquarters) kurumunun atasıdır. 1919 yılında dinleme ve kriptanalizden sorumlu MI1b ve donanmaya bağlı NID25 (Room 40) yapılarının birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

¹¹ Bilal N. Şimşir, *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2000, s. 489-493.

2. Miralay “Deli” Halit Bey ve Kocaeli Grubu

Sakarya Meydan Muharebesi’nin resmen sona erdiği 13 Eylül, aynı zamanda Türk ordusu için de yeni bir dönemin başlangıcıdır. 1921 yılı boyunca taktik gereksinimler nedeniyle kullanılan ordu kuruluş sistemi tepeden tırnağa değiştirilmiş, gruplar lağvedilerek iki ya da daha fazla tümenden oluşan kolordu yapısına geçilmiştir. Bunun tek istisnası Kocaeli Grubu’dur. 1921 yılı boyunca kolordu yerine grup yapısı kullanılırken sadece Mürettep Kolordu farklılık göstermiş, zaferden sonra ise tüm gruplar kolorduya dönüştürülürken Mürettep Kolordu “Kocaeli Grubu” adını almıştır¹². Fiilen 10 Ekim 1921’e kadar süren takip harekâtı sonunda Kocaeli Grubu asıl kuvvesini oluşturan 17^{nci} Tümen’le İznik-Bilecik bölgesine gelerek yerleşmiş ve Batı Cephesi’nin kuzey kanadının sorumluluğunu üstlenmiştir.

Ekim 1921 sonunda 17^{nci} Tümen gruptan alınarak 2^{nci} Ordu kuruluşuna verilmiştir. Böylelikle grubun asker varlığı, Sakarya Meydan Muharebesi öncesinde İzmit bölgesinde bırakılan, Kuvayı Milliye müfrezeleri ile civar köylerdeki gönüllülerden oluşturulan “müzeheret” taburlarından ibaret kalır¹³. 1921 Kasım ayı başında karargâhını Geyve’ye taşıyan Halit (Karsıalan) Bey, Kuva-yı Milliye müfrezelerini düzenli ordu sistemine alarak Kocaeli Mürettep Tümeni’ni oluşturur. Batı Cephesi kuruluşunda “kolordu yetkisinde” şeklinde tanımlanan Kocaeli Grubu’nun ilk tümenin kumandanı da Miralay Emin Bey’dir. 1921 yılı sonunda Mürettep Tümen “18^{inci} Tümen” adını alır; 15^{inci} ve 24^{üncü} piyade alaylarıyla 36^{nci} süvari alayından oluşacak şekilde yeniden düzenlenir. Aynı dönemde bölgedeki Yunan birliklerinin İznik Gölü’nün batısında Orhangazi-Pazarköy hattına çekilmesiyle Kocaeli Grubu’nun batıda Yunanlar, kuzeyde ise İngilizlerle cephe keskinleşmiş olur¹⁴. 1921 yılı sonunda Kocaeli Grubu tek tümene sahip, cephe emniyeti için jandarma ve milis

¹² “ATASE Arşivinden Seçilmiş Sakarya Meydan Muharebesi’ne Ait Belgeler”, *Askeri Tarih Belgeleri Dergisi*, Sayı 131 (Temmuz 2013), s. 278-279.

¹³ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık (10 Ekim 1921- 31 Temmuz 1922)*, c. 2, 6. Kısım, 1. Kitap, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1967, s 74.

¹⁴ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 49.

müfrezelerinden destek almak durumunda olan, “kolordu yetkisi” sadece kâğıt üstünde kalmış bir teşkilattır.

İşte bu aşamada İsmet (İnönü) Paşa’dan her iki ordu komutanlığına bir şifre ulaşır. 22 Kasım 1921 tarihli şifrede Batı Cephesi Komutanlığı’nın üç kolorduyla Döğer, 6^{nci}, 8^{inci} Tümenler ve Süvari Kolordusu’yla Afyon güneyi, Kocaeli Grubu’yla da Eskişehir yönüne bir taarruz planladığı ifade edilmektedir. Bu şifrede çalışmamız açısından dikkat çeken ayrıntı, taarruz için Kocaeli Grubu’nun yeni iki tümenle destekleneceği, bu amaçla doğuda yeni kurulan 19^{uncu} ve 20^{nci} Tümenlerin Ankara’ya doğru yürüyüşte olduğudur. Şifrede dile getirilen plana göre bu tümenler kısım kısım Kocaeli Grubu’na katılacaklardır¹⁵.

Şifrenin içeriği incelendiğinde harekât planına dair pek çok tutarsızlık dikkati çekmektedir. Öncelikle, bir ay önce “yağış mevsiminin geldiği ve kış koşullarında hareketin çok zor olacağı” gerekçesiyle vazgeçilmiş olan SAD Taarruz Planı¹⁶ ortadayken, Aralık ayının ortasında hiçbir ön hazırlık yapmadan bu şekilde taarruza geçilmesi mantık dışıdır. Dahası, diğer tüm planlarda izlenen yola aykırı olarak, Genelkurmay ve Başkomutanlık ile istişare edilmeden doğrudan bu şekilde yayınlanan bir emir, ordunun genel teamüllerine de aykırıdır. Ancak hepsinden önemlisi, şifrenin iletildiği tarihte Batı Cephesi’ne katılmak üzere yolda olan 19^{uncu} ve 20^{nci} piyade tümenleri yoktur.

3. Kocaeli Grubu ve Hücum Taburları Tuzağı

Halit (Karsıalan) Bey, askerlik hayatının çok önemli bir kısmını Teşkilat-ı Mahsusa müfrezelerinde, dağlarda geçirmiş, gayr-ı nizami muharebelerin içinde yoğurulmuştur. İttihat ve Terakki’nin komitacı geleneğinden gelen, cesur ama şedit, cevval ama asabi karakteri nedeniyle kısa sürede Devlet’i Aliyye orduları içerisinde bir nam edinmiştir: “Deli” Halit. 1920 yılı boyunca Doğu Cephesi’ndeki

¹⁵ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 93.

¹⁶ “Sad” bugün bilimsel deyişte bilinmeyen için kullanılan “x” kısaltmasının o dönemde karşılığı olan, Arap alfabesindeki kalın S harfinin okunuşudur. SAD Taarruz Planı “bilinmeyen, gizli taarruz planı” anlamında kullanılmıştır.

harekâtlara katılmış, 1921 başında tümen komutanı yetkisiyle Kocaeli Grubu’nun başına geçmiştir. İkinci İnönü Muharebesi sırasında İzzettin (Çalışlar) ve Kemalettin Sami (Gökçen) Beylerle birlikte, zorunluluktan doğan “grup” uygulamasında yeteneğini, cesaretini ve daha büyük kıtaata komuta edebileceğini ispatlayınca 12^{nci} Grup Komutanı olmuştur¹⁷. Cesareti, atak yapısı nedeniyle çoğu kez eratla birlikte ön hat mevzilerindedir. Bu nedenle İkinci İnönü Muharebesi’nde yaralanmıştır. Her şeyin ters gittiği Kütahya-Eskişehir Muharebeleri boyunca orduya umut veren hamleler “Deli” Halit Bey’in tümenlerinden gelmiş, sonuçta uğranan yenilgiye karşın birliklerini neredeyse hiç döküntü vermeden ateş çemberinden çıkarmayı başarmıştır. Sakarya Meydan Muharebesi’nde ise cephenin kuzeyinden güneyine yetişerek kuşatma harekâtının durdurulmasında çok önemli görev üstlenmiş, Güzelcekele Muharebelerine damgasını vurmuştur¹⁸. 1921 yılında yaptıklarıyla “Deli” Halit Bey Türk ordusu içinde olduğu kadar, düşman karargâhlarında da şöhret sahibi olmuş, bilinen komutanlar arasına girmiştir. Oysa bu atak, başarılı komutan Büyük Taarruz’da kesin sonuçlu muharebeleri verecek 1^{inci} Ordu kuruluşunda değil, cephenin en kuzeyinde daha pasif bir görevdedir. Yunanlara öldürücü darbeyi vuracak kadroda yoktur.

Halit (Karsıalan) Bey Kütahya Eskişehir Muharebelerinde emrindeki tümen komutanlarıyla sorunlar yaşamıştır. Bunlardan Miralay Ali Hikmet (Ayerdem) Bey 2^{nci} Kolordu Komutanlığı’na atanmış, Mehmet Sabri (Erçetin) Bey ise Ali Hikmet Bey’in kolordusunun kuruluşunda 4^{üncü} Tümen Komutanlığı muhafaza etmiştir. Her iki komutan da ateş hattında olacaktır. “Deli” Halit Bey ise bu ölüm kalım savaşına, hem de asıl sonuç bölgesinden yüzlerce kilometre uzakta, bir piyade ve zayıf bir süvari tümeniyle üç müstakil taburdan oluşan Kocaeli Grubu ile girecektir.

¹⁷ *Türk İstiklal Harbi’ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri*, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Başkanlığı, Ankara 1973, s. 202-203.

¹⁸ Selim Erdoğan, *Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez*, s. 45-48, 89-90, 99-101, 104-107, 112-118, 177-196; *Türk İstiklal Harbi, Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonraki Olaylar*, s. 66-127.

1922 yılı başında 15^{inci} ve 24^{üncü} piyade alaylarıyla 36^{nci} Süvari Alayı'ndan oluşan "Deli" Halit Bey'in tek tümeni daha sonra 36^{nci} Alay'ın ayrılmasıyla iki alaylı olarak kalır. Bu şartlar altında Kocaeli Grubu cephesinin Bilecik kesimini 48 mevcutlu bir akıncı müfrezesi savunmaktadır¹⁹. 19 ve 20^{inci} hücum taburları gruba işte bu aşamada katılır. Yukarıda da açıklandığı gibi, Türk ordusunda hücum taburlarının ayrı numarası, ismi yoktur. Ait oldukları tümenin numarasıyla tanınırlar. İşte 19 ve 20^{inci} hücum taburları da 19 ve 20^{inci} piyade tümenlerine ait olmalıydılar. Ancak bu hücum taburlarının ait olabilecekleri tümenler ordu kuruluşunda yoktur.

İlk bakışta tesadüf gibi görünen bu adlandırmanın ardından ise, Nisan 1922'de, doğuda kurulan zayıf mevcutlu bir birlik "21^{nci} Tümen" adıyla Koçhisar'a getirilir. Tümen içinde yayılan lekeli humma nedeniyle bu birlik hiçbir zaman Batı Cephesi'ne katılamayacaktır²⁰. 21^{nci} Tümen kurulduğunda bile Türk ordusunda hala 19 ve 20^{inci} tümenler yoktur.

Bu tümensiz, müstakil iki hücum taburuna başka bir adlandırma yapmak yerine, olmayan tümenlerin adının verilme nedeni nedir?

Burada Ekim 1921'den itibaren Batı Cephesi Komutanlığı-Genelkurmay-Başkomutanlık karargâhlarında tartışılan tüm taarruz planlarının "Afyon kesiminden" taarruz üzerine kurulu olduğunu hatırlamakta fayda var. Tüm kuvvetler karşılaştırıldığında düşmana, süvari gücü dışında, hiçbir açıdan sayısal üstünlük sağlayamayan Türk ordusunun belirleyeceği bir *ağırlık merkezine* gizlice birlik ve silah kaydırmak, bu kesimden *baskın* taarruz yapmaktan başka çaresi yoktur. Taarruz planlarında tartışılan ve mutabakat sağlanmaya çalışılan "Afyon doğusundan mı, güneyinden mi?" sorusudur. Bir başka deyişle, Batı Cephesi'nin tüm taarruz planlarında Kocaeli Grubu kesin sonuçlu muharebe kesiminin çok uzağında yer alacaktır.

Bu durumda, kesin sonuçlu muharebe sahasına düşmanın

¹⁹ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 108.

²⁰ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 136.

takviye kuvvet getirmesi, aylarca hazırlanan taarruz planında aksaklıklara yol açacak, tek darbeye yarılması gereken düşman cephesi tahmin edilenden daha uzun süre dayanacaktır. Olabildiğince çok düşman tümeninin taarruz bölgesinden uzakta tutulması, muhtemel ihtiyat birliklerinin yerinde tespit edilmesi şarttır. Büyük Taarruz’da kesin sonuçlu muharebeyi gerçekleştirecek olan 12 piyade tümenine sahip 1^{inci} Ordu’nun hedefinde yalnızca 1, 4 ve 7. Yunan Piyade Tümenleri vardır ve taarruz anına kadar bunun böyle kalması gerekmektedir²¹.

Cephenin yarma kesimi olarak planlanan kesiminin 30 km kuzeydoğusunda Yunanların iki tümeni, 50 km kuzeyinde ise iki tümenlik (7. Tümen, taarruzdan bir gün önce güneye kaydırıldığı için iki tümen kalmıştır) ihtiyat kolordusu bulunmaktadır. Taarruz planına göre Yakup Şevki (Sübaşı) Paşa komutasındaki 2^{nci} Ordu kuzeydoğudaki iki tümeni, mümkün olursa da ihtiyat kolordusunu oyalayacaktır. Uşak-Banaz arasında ihtiyatta bulunan beş alaylı Yunan 2. Tümeni ve yine Uşak’taki Süvari Tümeni’ni ise muharebe sahasından uzak tutma görevi 6^{nci} Tümen’le bağımsız 3^{üncü} Süvari Tümeni’ne verilmiştir. Buna rağmen taarruz sahasının yaklaşık 150-200 km kuzeyindeki Yunan 3. Kolordusu’ndan hızla güneye takviye gönderilme riski vardır. Yunanların elindeki Bilecik-Eskişehir-Afyon demiryolu bağlantısı buna olanak sağlayabilecektir. Türk ordusunun Eskişehir kesiminde, özellikle İznik-Bilecik hattında, nispeten zayıf birlikler bulundurduğu anlaşılırsa, Yunanlar bu bölgeyi gerideki müstakil alaylarıyla tutarak Bağımsız 3, 10 ve 11. Tümenlerinin asıl kuvvetlerini güneye kaydırabilecektir. O halde elde fazladan birlik olmadığına göre, bu dört tümenin yerinde nasıl tutulacağı önem arz etmektedir.

5. Dezenformasyon Operasyonu

Bu noktada, Yunan Küçük Asya Ordusu Komutanı General Papoulas’ın Başbakan Gounaris’e gönderdiği 4 Ocak 1922 tarihli rapor yaklaşık 100 yıldır gözden kaçmış bir ayrıntıyı gözler önüne sermektedir: “*Cephemizdeki Türk kuvvetleri üç ordudan oluşmaktadır.*

²¹ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruz*, s. 317-322 (EK 3), 323-327 (EK 4).

En kuzeydeki 3^{üncü} Ordu dört piyade tümeni ve bir süvari tugayından ibarettir."²². Türk ordusunun toplam gücü ve bunun yerleşimi Yunanların hava keşfiyle, fiziki gözlemler ve yerel ajanlar aracılığıyla elde edip kıymetlendirebileceği bir istihbarat iken, rapora bu şekilde yansımaları dikkat çekicidir.

1922 Şubat-Mart aylarında Genelkurmay-Batı Cephesi ve Başkomutanlık karargâhları arasında Yunanların İznik-Bilecik-Eskişehir üzerinden doğuya doğru bir taarruz ihtimali yoğun şekilde tartışılmıştır. Ancak bu tehdide rağmen savunma stratejisi bölgedeki mevcut birlikler üzerine ve güneyden bir karşı taarruz şeklinde yapılandırılmıştır. Merkez Ordusu'ndan ya da Doğu Cephesi'nden takviye tümen getirmek söz konusu değildir, çünkü getirilebilecek 19^{uncu} ve 20^{nci} Tümenler yoktur.

General Papoulas'ın Mart 1922'de Atina'ya gönderdiği rapor daha da ilginçtir. En kuzeydeki yapının 3^{üncü} Ordu olmadığını anlamışlardır. Ancak Yunan istihbaratı bu kez Kocaeli Grubu'nun (raporda 12. Kolordu olarak geçmektedir) 18^{inci}, 19^{uncu} ve 20^{nci} piyade Tümenleriyle bağımsız bir süvari tugayı, 61^{nci} Piyade Alayı, 9^{uncu} Süvari Alayı'ndan oluştuğunu ifade etmiştir²³. Bu raporda geçen 19^{uncu} ve 20^{nci} Piyade Tümenlerinin varlığı gözlem, hava keşfi ve klasik istihbarat yöntemleriyle teyit edilebilecek bir bilgiyken, olasılıkla daha güvenilir gördükleri bir kaynağı esas almayı tercih etmişlerdir. Yunan karargahından Atina'ya gönderilen Nisan 1922 raporunda da aynı durum söz konusudur. Yunanlar hala Kocaeli Grubu'nu 18^{inci}, 19^{uncu}, 20^{nci} Piyade ve Bağımsız Süvari Tümeni'nden oluşan bir kolordu sanmaktadır²⁴. Belli ki İsmet Paşa'nın 22 Kasım 1921 tarihli, "Anadolu'da kurulan 19^{uncu} ve 20^{nci} Tümenler Ankara'ya doğru yürüyüştür. Kısım kısım Kocaeli Grubu'na katılacaklardır." şifresi Yunan karargahına ulaşmıştır. Dinleme ve şifre çözme yoluyla elde

²² *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 114.

²³ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 134; *A Concise History of the Campaign in Asia Minor 1919-1922*, Hellenic Army General Staff, Atina 2003, s. 323.

²⁴ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 148; *A Concise History of the Campaign in Asia Minor 1919-1922*, s. 341-342.

edilen istihbaratı klasik yollarla elde edilenden daha sağlıklı kabul etmektedirler. Bu durum belli ki Yunan karargâhının canını sıkmaktadır. Cephenin başka herhangi bir bölgesinde, ya da başka bir sahil kesiminde değil, İznik-Kocaeli bölgesinde Mayıs ayı boyunca karadan ve denizden topçu ateşiyle karşılarındaki Türk gücünü ölçmeye çalışırlar. Tavşancıl-Hereke arasını ikinci kez bombalamak için 26 Mayıs’ta tekrar gelen Yunan savaş gemisi kıyı bataryalarının açtığı ateşle uzaklaştırılır²⁵.

Büyük Taarruz’a üç ay kala, Mayıs 1922’de Yunan Küçük Asya Ordusu Komutanlığı Aralık 1921’de hazırlanan savunma planlarını mevcut duruma göre güncellemeye karar verir. Bu kapsamda kuzeydeki Yunan 3. Kolordusu da olası bir Türk taarruzunun Bursa ya da Eskişehir (veya her ikisine eşzamanlı) üzerine yöneleceği öngörüsüyle, 10. Tümen ve Bağımsız Tümen’den bir alayı kolordu ihtiyatı olarak belirler. Bu dört alaylık yapıyı konuşlandırırken referans aldığı nokta “11. Tümen’in mevcut kuvvetiyle Kocaeli Grubu’nu durdurmakta yetersiz kalacağı” değerlendirmesidir. General Polymenakos bu şekilde toplam 6.981 tüfeğe ve 11 topa sahip Kocaeli Grubu’nun karşısına mevcudu 20.000’i aşan, 40’tan fazla topa sahip koskoca iki tümeni bağlamış olur²⁶.

Hiç kuşkusuz Yunanların sıkı sıkıya sarıldıkları bu istihbaratın doğru olduğuna inanmalarına neden olan başka sebepler de vardır. Türk ordusu kuruluşunda 19^{uncu} ve 20^{nci} tümenler yokken sonradan 21^{inci} Tümen’in kurulması ve bunun gizlenmemesi, Kocaeli Grubu emrine verilen iki hücum taburunun 19^{uncu} ve 20^{nci} hücum taburları olarak adlandırılması Yunanların şüphelerini desteklemiştir. Ancak Mustafa Kemal Paşa bununla yetinmez. Haziran ayı ortasında ansızın yaptığı üç günlük Adapazarı-İzmit gezisi tüm dikkatleri bu yöne çevirir. Akşehir’deki Batı Cephesi ve Ilgın’daki Süvari Kolordusu dışında tüm karargâhlarda en fazla birkaç saat kalan Başkomutan Kocaeli Grubu sahası için üç gün ayırmıştır. Gezi sırasında Geyve’deki Kocaeli Grubu birliklerini teftiş ve karargâhı ziyaret ettikten sonra İstanbul’dan gelen

²⁵ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık*, s. 154-155.

²⁶ *A Concise History of the Campaign in Asia Minor 1919-1922*, s. 341-342.

basın mensuplarıyla uzun uzun sohbet eder. Hiç şüphesiz çekilen fotoğraflar Yunan ve İngiliz istihbarat birimlerinin eline de geçecektir. Dahası, tüm Avrupa’da tanınan Fransız yazar Claude Farrère’le İzmit’te buluşur. Önceden duyurulan ve büyük yankı uyandıran bu ziyareti yabancı basın mensupları da izlemektedir²⁷. Bir anlamda Mustafa Kemal Paşa Yunanların ve İngilizlerin dikkatini yeniden Kocaeli Grubu’nun sahasına, İzmit’e çekmiştir. Nitekim Başkomutan’ın Kocaeli Grubu ziyareti ve Claude Farrère’le görüşmesi İstanbul-Londra arasında pek çok yazışmaya neden olacak, İşgal Komiserliği’nden İngiliz Savaş Bakanlığı’na ayrıntılı raporlar gidecektir²⁸.

Mustafa Kemal Paşa’nın İzmit’i işgal güçlerinin sürekli gündeminde tutmasına neden olan olaylardan birisi de barış görüşmeleri için burada ısrarcı olmasıdır. 1922 Nisan ayında İtilaf Devletleri’nin ateşkes görüşmelerine başlama talebini aldığıında Başkomutan’ın yanıtı, görüşmelerin İzmit’te yapılması şeklinde olmuştur. Sir Rumbold tarafından İngiliz Dışişleri Bakanlığı’na iletilen 23 Nisan 1922 tarihli notta Mustafa Kemal Paşa’nın görüşmelerin İzmit’te yapılması halinde bizzat kendisinin katılacağını söylediği de ifade edilmektedir. Neredeyse Büyük Taarruz’a kadar aylarca süren barış görüşmeleri tartışmasında Ankara Hükümeti’nin asla taviz vermediği hususlardan birisi de toplantının yeri olacaktır: İzmit²⁹.

1922 Haziran ayı içerisinde bu gelişmeler olurken İngiliz işgal kuvvetleri komutanı General Harrington’ın İzmit-Gebze-Şile arasında kalan bölgeye olan ilgisi aniden artar. İngilizler Yarımca-Şile sahillerine dört-beş bataryalık topçu birliği getirirler. General Harrington ise iki gün boyunca Gebze civarında incelemeler yapar. Birliklere arazi keşfi yaptırılır. Mustafa Kemal Paşa’nın İzmit ziyareti sırasında asayiş sağlamak için bölgeye gelen Mürettep Süvari Tümeni de İngilizlerin

²⁷ Sabahattin Özel, “Atatürk’ün Büyük Taarruz Öncesinde Adapazarı-İzmit Gezisi”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Sayı 5 (2012), s. 145-175.

²⁸ Bilal N. Şimşir, *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 4, Belge no: 114, s. 279-281; Belge no: 117, s. 289-294; Belge no: 122, s. 298-299.

²⁹ Bilal N. Şimşir, *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 4, Belge no: 99, s. 247; Belge no: 100, s. 248; Belge no: 103, s. 252; Belge no: 113, s. 278-279; Belge no: 130, s. 310-311; Belge no: 138, s. 341-342.

tedirginliğini arttırır. Önlem olarak Alemdağ’a bir batarya getirerek mevzilenirler³⁰.

Batı Cephesi Komutanı’nın 22 Kasım 1921 tarihli şifresiyle başlayan, 19^{uncu} ve 20^{nci} hücum taburlarının Kocaeli Grubu emrine girmesiyle somutlaştırılan dezenformasyonun başarıya ulaştığı Yunan ordusunun 26 Ağustos 1922 sabah yerleşiminden de anlaşılmaktadır. Yunan 11. Tümeni’nin tamamı ve 10. Tümeni’nin büyük kısmı Kocaeli Grubu’na karşı mevzilenmiş ve 30 Ağustos 1922’de yenilgiyi kabullenene dek yerlerinden kıpırdamamışlardır. Sayısal açıdan bir karşılaştırma yapılırsa, Kocaeli Grubu, Büyük Taarruz’a hazırlık sürecinde ve muharebeler sırasında, 6.981 tüfek ve 11 topla karşısındaki 20.000’den fazla tüfek ve 40’ı aşkın topa sahip Yunan birliklerini oyalamış, aktif muharebe sahasından uzakta tutmayı başarmıştır³¹.

Sonuç

Gerçekte var olmayan 19^{uncu} ve 20^{nci} Tümenlerin hücum taburlarından yola çıkarak başlanan bu çalışma, Büyük Taarruz’a kadar Atina’ya gönderilen Yunan istihbarat raporlarında yer alan ve ısrarla tekrar edilen bir yanlış bilginin ayrıntılarına odaklanmıştır. Aylık raporlarda Türk ordusunun kuruluşu ve kuvveti belirtilirken Kocaeli Grubu “*üç piyade ve bir süvari tümeninden müteşekkil*” olarak tanımlanmakta, hatta bunların 18^{inci}, 19^{uncu} ve 20^{nci} Piyade Tümenleri olduğu da vurgulanmaktadır. Oysa Büyük Taarruz öncesinde Türk Silahlı Kuvvetleri kuruluşunda 19^{uncu} ve 20^{nci} Piyade Tümenleri yoktur. Buna rağmen cephenin kuzey kesiminde Yunanlar Kocaeli Grubu’nun gerçek mevcudu olan 6.981 askere göre değil, en az üç tümenlik bir kuvvete göre savunma düzeni almıştır. Bu tam da Büyük Taarruz planına uygun olarak, Türk komuta kademesinin istediği durumdur.

Türk tarafında Yunan istihbarat raporlarındaki bu duruma mesnet teşkil edebilecek tek somut belge Batı Cephesi Komutanlığı’nın

³⁰ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruz Hazırlık*, s. 175, 190.

³¹ *Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruz*, s. 316 (EK 2); Philip S. Jowett, *Kurtuluş Savaşı’nda Ordular 1919-22*, çev. Emir Yener, s. 8-13.

22 Kasım 1921 tarihinde kendisine bağlı 1^{inci} ve 2^{nci} Ordu Komutanlıkları'na gönderdiği şifredir. “19^{uncu} ve 20^{nci} Tümenler” ilk ve son kez burada zikredilmiş, ancak aynı tarihlerde 19^{uncu} ve 20^{nci} Hücüm Taburları iki müstakil birlik olarak Kocaeli Grubu emrine gönderilmiştir. Bu tuhaf çelişki referans noktası kabul edilerek ve ortaya çıkan fiili durum dikkate alınarak, Sakarya Meydan Muharebesi'yle Büyük Taarruz arasında geçen sürede İzmit bölgesini, Kocaeli Grubu'nu konu alan tüm süreçler incelendiğinde ortaya çıkan sonuç bir beşinci kol faaliyetini işaret etmektedir.

Her ne kadar arşiv belgelerinde ve hatıratında net bir kayıt bulunmasa da, birbirini destekler nitelikte tesadüfler, ordunun genel teamüllerine aykırı adlandırmalar, şifreyle adeta düşmana duyurulan kış taarruzu planı, taarruz stratejisi, ortaya çıkan sonuç kusursuz bir olağandışılık ve bütünlük arz etmektedir. Birbirine kronolojik süreklilikle eklenen tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde, Ankara tarafından 19^{uncu} ve 20^{nci} hücum taburları ile işgal kuvvetlerine bir dezenformasyon operasyonu yapıldığı ve bunun amacına ulaştığı anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

İngiliz Devlet Arşivleri

CAB 24-127-68

FO 371-6357-E 13870

Kaynak Eserler

Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1989 (2. Baskı)

Türk İstiklal Harbi, Kütahya Eskişehir Muharebeleri (15 Mayıs. 1921-25 Temmuz 1921), c. 2, Batı Cephesi 4. Kısım, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Başkanlığı, Ankara 1973

Türk İstiklal Harbi, Sakarya Meydan Muharebesi'nden Önceki Olaylar (25 Temmuz 1921-22 Ağustos 1921), c. 2, Batı Cephesi 5. Kısım, 1. Kitap, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Başkanlığı, Ankara 1973

Türk İstiklal Harbi, Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonraki Olaylar (23 Ağustos 1921-10 Ekim 1921), c. 2, Batı Cephesi 5. Kısım, 2. Kitap, Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Başkanlığı, Ankara 1973

Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruza Hazırlık (10 Ekim 1921-31 Temmuz 1922), c. 2, 6. Kısım 1. Kitap, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1967

Türk İstiklal Harbi, Büyük Taarruz (1-31 Ağustos 1922), c. 2, 6. Kısım 2. Kitap, Genelkurmay Basımevi, Ankara 1968

Araştırma ve İnceleme Eserleri

A Concise History of the Campaign in Asia Minor 1919-1922, Hellenic Army General Staff, Atina 2003 (2. Baskı)

“ATASE Arşivinden Seçilmiş Sakarya Meydan Muharebesi’ne Ait Belgeler”, *Askeri Tarih Belgeleri Dergisi*, Sayı 131 (Temmuz 2013), s. 278-279

ERDOĞAN, Selim, *Sakarya: Türk Bitti Demeden Bitmez*, Kronik Yayınevi, İstanbul 2020 (3. Baskı)

JOWETT, Philip S., *Kurtuluş Savaşı’nda Ordular 1919-22*, çev. Emir Yener, Osprey Askeri Tarih Dizisi, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2018

MACFIE, Alexander Lyon, “British Intelligence and Turkish National Movement 1919-1922”, *Middle Eastern Studies*, Sayı 37 (2001), c. 1, s. 1-16

ÖZEL, Sabahattin, “Atatürk’ün Büyük Taarruz Öncesinde Adapazarı-İzmit Gezisi”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, Sayı 5 (2012), s. 145-175

SONYEL, Salahi R., *Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi’nin Türkiye’deki Faaliyetleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2013 (2. Baskı)

ŞİMŞİR, Bilal N., *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 3 (Ocak-Eylül 1921), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2000

ŞİMŞİR, Bilal N., *İngiliz Belgelerinde Atatürk (1919-1938)*, c. 4 (Ekim 1921-Ekim 1922), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2000

TOKER, Hülya, *Birinci Dünya Savaşı’nda Galiçya Cephesi: 15. Kolordunun Harekatı*, ATASE Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2016

UYAR, Mesut ve Edward J. ERİCKSON, *Osmanlı Askeri Tarihi*, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 2013

İnternet Kaynakları

MEHTIDIS, Alexis, *The Greek Army in Asia Minor, May 1919-August 1921. Part II Orders of Battle, Strength*, https://www.academia.edu/42049825/THE_GREEK_ARMY_IN_ASIA_MINOR_MAY_1919_AUGUST_1921_Part_II_Orders_of_Battle_Strengths (Erişim tarihi 14.01.2020).

Summary

At the end of the Sakarya Pitched Battle, the Greek army, which could not reach its goal and 30% of its presence was out of the war, was seriously wounded and retreated to the Afyon Eskişehir line. On the other hand, the victorious Turkish army has seized the initiative to attack. After 11 months of intense preparations, Mustafa Kemal Pasha's army reached a force only equal to the Greek army. In this case, it is seen that the Turks made tactical moves to mislead the enemy in order to have numerical superiority on the decisive battlefield. However, one of these moves is a successful disinformation operation, different from the usual deception attacks.

This operation, which emerged with our work about 100 years later, started with an encrypted telegram message sent by the Western front commander İsmet Pasha to both army commanders. In the message, it is requested that the Turkish armies be ready for a winter attack, and for this purpose, it is stated that the 19th and 20th divisions are also set out to reinforce the Kocaeli Group in the north of the front. The 19th and 20th divisions specified in this operation plan that emerged suddenly without discussing with the commander-in-chief and General Staff headquarters actually do not exist. On the other hand, two battalions are sent to Kocaeli Group on the same dates: the 19th and 20th offensive battalions.

During the Turkish National Struggle, there was an assault battalion (shock troop) in each infantry division of the Turkish army, and these battalions were named after their division. The 19th and 20th assault battalions should also belong to the 19th and 20th infantry divisions, but these divisions actually do not exist. We can see the effects of this move in the Greek intelligence reports. In the reports sent to Athens before the Great Offensive, it is emphasized that the Kocaeli Group consisted of 18th, 19th and 20th infantry divisions and a cavalry division. However, the Kocaeli Group, located at the far north of the front, far from the decisive battlefield, consists of only two regiments of the 18th Infantry Division and a weak cavalry division.

In order to make the operation even more convincing, a division

that was newly established in the East and sent to Kırşehir was named the 21st Division, which was later dissolved and distributed to existing divisions in small groups. Meanwhile, there are still no 19th and 20th divisions. Only 2 months before the Great Offensive, Mustafa Kemal Pasha paid a 3-day visit to the Izmit region where the Kocaeli Group is located. During this visit, his meeting with the world famous French writer Claude Farrère in Izmit attracted the attention of all occupation forces. British archive documents reveal that the British were at least as disturbed by this visit and the presence of the Kocaeli Group in the region.

This operation, which was started at the end of November 1921 and continued for 9 months with continuous new moves, bore fruit in August 1922. The Turks gathered 11 infantry divisions in the decisive offensive segment south of Afyon, whereas the Greeks could not move the two divisions opposite the Kocaeli Group. With this operation, Mustafa Kemal Pasha showed only 6,981 rifles and 11 guns as a corps consisting of 3 infantry and 1 cavalry division, and managed to immobilize the Greek force with more than 20,000 rifles and more than 40 guns, keeping them away from the battlefield.